

Nieuw Museum van DE NATIONALE BANK

Onze Nationale Bank heeft sedert 1982 een muntmuseum. Het was toen het tweede in Europa, na de Bank of England. Het museum was gevestigd in een negentiende-eeuwse gebouw dat uitgaat op de Sint-Michielskathedraal. Het had een wat rommelige charme. Men zag er vooral oude en recentere muntstukken en biljetten uit de hele wereld. Begin januari opende het vernieuwde Museum van de Nationale Bank van België.

Frans II Francken, *De vrek en de dood*, ca. 1635, olieverf op koper, 24 x 31 cm
MUSEUM VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË, BRUSSEL

IN EEN ANDER GEBOUW De invoering van de Euro in 1999 bracht heel wat veranderingen mee, ook voor het gebruik van de bestaande gebouwen van de Nationale Bank in het centrum van Brussel. Er was in die periode net een heel huizen- en kantorenblok aangekocht in de onmiddellijke omgeving. Daarin bevond zich de goed bewaarde hoofdzetel van de Union du Crédit de Bruxelles uit de negentiende eeuw. Die werd ontworpen in 1872 door architect Nicolas Dekeyser. Tegenover de ingang staat het gebouw van de vroegere ASLK, oorspronkelijk – vandaag omgebouwd – werk van Alban Chambon, die ook de architect is van het gelukkig beter bewaarde Métropole Hotel.

De inkom en de trappenhall van het nieuwe museum van de Nationale Bank worden bekroond met glaskoepels. Dat had Jean-Pierre Cluysenaer al gedaan in de nabije Sint-

Hubertusgalerie. Met het gebruik van ijzer en glas kondigt Dekeyser misschien wel een aspect van het werk van Horta aan. Men loopt een onverwacht hoge ruimte binnen, die men op straat niet kan vermoeden.

Het Museum van de Nationale Bank is viertalig (Nederlands, Frans, Duits en Engels) en ingericht om allerlei vragen in verband met geld van waar dan ook te beantwoorden. Het gaat dus niet enkel om de geschiedenis van muntstukken en papiergeld in onze gewesten, zoals in het vroeger museum naast de kathedraal. De huidige presentatie met een overvloed aan schermen gaat eerder in op vragen naar het waarom en de zin van het geld in de wereld.

De rol van de Nationale Bank van België komt eerst in beeld. Vandaag is ze ingebed in het Eurosysteem, maar haar taken als emissie-instituut (het uitgeven van Euromunten en biljetten) blijven dezelfde. Ook waakt ze verder over de stabiliteit van de prijzen en de soliditeit van de hier actieve financiële instellingen. Dat alles in een Europese context uiteraard.

GESCHIEDENIS VAN GELD In het museum komt de hele wereld aan bod met voorbeelden van geldvormen die hier nooit bedacht werden of bestaan hebben, bij voorbeeld kleine schelpjes (die men in sommige delen van Afrika gewoon op het strand kan vinden) of gewezen tapijtjes. Zo ziet u postkaarten uit Soedan van omstreeks 1900 waarop men zakken vol kaurischelpen propt, die door de zakenpartners aanvaard werden, ook in de slavenhandel.

Voorwerpen in hoorn en, uiteraard, metaal spelen een grote rol. Het museum geeft zo aan dat geld, in welke vorm dan ook, niet kan bestaan zonder vertrouwen. Op zich waardeloos

De 'dubbele groot' of 'Vierlander' van Filips de Goede voor het graafschap Henegouwen, diameter 29 mm, gewicht 3,4 gr, zilveragehalte 479/1000.

Beeldenaar op de voorzijde: wapenschild van de Bourgondische hertogen, eerste deel omschrift +PHS:DEI:GRA:DVX:BVRG (Filips, bij de gratie Gods, hertog van Bourgondië); tweede deel omschrift verschilt volgens de regio, hier COM:HANONIE (graafschap Henegouwen).

Beeldenaar op de keerzijde: lang gevoet kruis met tussen de armen afwisselend een lelie en een klimmende leeuw, in het ruitvormig hart van het kruis een provinciaal symbool, hier de monogram H voor het graafschap Henegouwen; eerste deel van het omschrift +MONET-A: NOVA (nieuwe munt), tweede deel omschrift verwijst naar provincie waar de munt werd geslagen, hier V-ALENCE-NENSIS (Valenciennes, graafschap Henegouwen).

MUSEUM VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË, BRUSSEL

papier kan in die redenering meespelen, al ging dat niet zonder slag of stoot, of juist, zonder financiële crisissen. En vandaag is zelfs papier niet meer nodig in veel transacties.

In de geschiedenis van onze gewesten hebben aanvankelijk (edele) metalen veel belang. Er ontstond hier snel een levendige handel met andere streken en steden en geld was dus een noodzaak. Men vestigt graag de aandacht op een interessante zilveren munt van de Bourgondische hertog

Het museum in de gebouwen van de Nationale Bank van België

De inkom en de trappenhal van het museum zijn bekroond met glaskoepels

uit 1434. Die was geldig in Brabant, Henegouwen, Holland en Vlaanderen, de vier territoria waar Filips de Goede staatshoofd was. Het was een zeer praktische middeleeuwse eenheidsmunt, lang voor er aan de Euro kon gedacht worden. Deze munt is bekend als ‘dubbele groot’ en meer tot de verbeelding sprekend, ‘Vierlander’.

Rijk worden was in die tijd een even grote wens als vandaag. Maar de boodschap van de christelijke kerken klonk toch even anders. In de schilderkunst treft men die aan bij Frans II Francken, een Antwerps schilder uit de eerste helft van de zeventiende eeuw. Het is een moraliserend werk, op koper geschilderd: *De vrek en de dood* (ca. 1635). In een rijk interieur komt de Dood, met een voet op een zandloper, eraan herinneren dat het tijd is om alles achter te laten. Gouden munten en kredietbrieven helpen nu niet meer, voor een rijk man in een rijke stad. Maar of die boodschap aansloeg?

Er kwam een heel grote verandering met de Franse Revolutie, die de oude systemen afschafte en papiergeld invoerde,

Hyperinflatie in 1946 in Hongarije: een biljet van 1 miljard Pengo (de voormalige Hongaarse munteenheid)
MUSEUM VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË, BRUSSEL

De Franse documentaire fotograaf François-Edmond Fortier (1862-1928) publiceerde meer dan 3.000 postkaarten over West-Afrika. In de jaren 1905-1910 maakte hij een reeks over Soedan. Op deze foto worden kaurischelpen geteld. De waarde toen: 1 Franse frank voor duizend schelpen.

MUSEUM VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË, BRUSSEL

niet zonder protest en drama's, vooral toen de inflatie de waarde van dat geld verminderde. Om het onmisbare vertrouwen, ondanks alles, hoog te houden, gebruikte men gepersonaliseerde biljetten, die door de bankgouverneur met de hand getekend werden. Men ging immers uit van het principe dat het biljet in speciën kon uitbetaald worden. De inflatie bleef lang een groot probleem. Het fenomeen bereikte hoge toppen in Duitsland, tijdens het interbellum. De postzegelverzamelaars kennen die reeksen met waarden van miljoenen Markken. U ziet hier ook een biljet van 1946 uit Hongarije, 'Egy milliárd B.-Pengo', van maar liefst 1 miljard. In juli 1946 verdubbelden de prijzen daar om de 15 uur. De hoogste inflatie ooit.

MINDER EN MEER In de nieuwe presentatie van de collectie is alles veel luchtiger dan in het vroegere gebouw. En men kan via de overal aanwezige schermen veel oproepen. Maar dat brengt mee dat men van betrekkelijk weinig zaken echt het authentiek origineel toont. Het museum hoeft geen honderden schelpjes, kralen vlechtwerk of metalen voorwerpen uit Afrika en de rest van de wereld te tonen, zoals dat vroeger het geval was. Maar iets meer grafiek, tekeningen en schilderijen hadden wel gemogen. Tekeningen op een scherm of als grote projectie zien: het kan allemaal zinvol zijn. Maar de kunstliefhebber houdt er nu eenmaal van het echte stuk papier of doek te kunnen bekijken.

Het museum is zich daar wel bewust van. In de communicatie legt men sterk de nadruk op de keuze die men gemaakt heeft om vooral een jong publiek, in schoolverband, aan te trekken. Het is een keuze die wat voor de hand ligt in de Brusselse situatie. En die meteen ook de dosis burgerschap in de commentaar verklaart. Geld is nu eenmaal een belangrijk punt van discussie in dat debat.

JOOST DE GEEST

INFO Museum van de Nationale Bank van België Open: maandag t.e.m. vrijdag van 9 tot 17 uur
Gesloten: zaterdag, zondag en feestdagen - Warmoesberg 57 – 1000 Brussel – T 02 221 22 06 of 02 221 36 21 – www.nbbmuseum.be – **ARCHIEF** Het Museum van de Nationale Bank van België: OKV 2000, nr. 2 – www.tento.be

Het nieuwe Museum van de Nationale Bank van België mikt vooral op een jong publiek